

Nr 106

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående Norrlandsfondens fortsatta verksamhet m. m. jämte motioner.

(5:e avd.)

Propositionen

I propositionen nr 85 har Kungl. Maj:t under åberopande av utdrag av statsrådsprotokollet över industriärenden för den 13 mars 1970 föreslagit riksdagen att 1) godkänna vad i statsrådsprotokollet förordats rörande inriktningen av Norrlandsfondens verksamhet, 2) godkänna, att under en femårsperiod med början år 1971 av vinsten från Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag årligen avsätts 15 milj. kr. till Norrlandsfonden.

Norrlandsfonden tillkom år 1961 som en stiftelse med syfte att främja näringslivets framtida utveckling i Norrland. Detta sker genom stöd till sådant forsknings- och utvecklingsarbete, som syftar till att vidareförädla norrländska råvarutillgångar. Fonden medverkar också till främjande av den norrländska företagsamhetens utveckling och differentiering genom att stimulera uppkomst och utbyggnad av manufaktureringsindustri, grundad på norrländska råvaror. Stöd lämnas även i sådana fall, som avser andra än norrländska råvaror, om det finns grundad anledning anta, att den understödda verksamheten kommer att medföra bestående sysselsättning för befolkningen i Norrland. Vidare tar fonden initiativ till samt lämnar stöd åt utredningar och inventeringar, som är av betydelse för det norrländska näringslivet.

Norrlandsfonden har hittills erhållit medel genom att en del av statens vinst från Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag (LKAB) årligen avsätts till fonden. Sålunda har fonden för vart och ett av åren 1961—1970 tillförsäkrats 15 milj. kr. Riksdagen beslöt åren 1961 och 1966 att verksamhetsperioden skulle omfatta fem år. Den andra av dessa perioder utlöper med utgången av innevarande år.

I propositionen föreslås, att Norrlandsfondens verksamhetsområde utvidgas så att stöd kan utgå även till vissa andra projekt än sådana som kan hänföras till manufaktureringsindustrin. Likaså föreslås att fonden får ta initiativ till viss regional samverkan avseende den industriella miljön i Norrland. Formerna för fondens verksamhet förutsätts vara i huvudsak

oförändrade. Den nya verksamhetsperioden föreslås, liksom de båda tidigare, omfatta fem år och löpa fr. o. m. år 1971. Ökade resurser avses ställas till fondens förfogande. Utöver fortsatta avsättningar om 15 milj. kr. årligen av statens vinst från LKAB kommer enligt propositionen sålunda förslag om finansieringen av ett ytterligare medelstillskott om 5 milj. kr. att framläggas i 1971 års statsverksproposition.

Motionerna

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 1138 av herr Johan Olsson och II: 1335 av herr Eriksson i Bäckmora och fru Jonäng vari hemställts att riksdagen beslutar att Norrlandsfondens geografiska verksamhetsområde i fortsättningen skall omfatta samtliga fem Norrlandslän,

dels de likalydande motionerna I: 1166 av herrar Nils-Eric Gustafsson och Johan Olsson och II: 1369 av herr Stridsman m. fl. vari hemställts att riksdagen beslutar 1. att Norrlandsfonden under år 1971 skall tillföras kapitaltillskott om 20 milj. kr. och att tillskottet därefter ökas till 25 milj. kr. per år under åren 1972—1975 samt 2. att medlen i sin helhet anvisas genom avsättningar av statens vinst från Luossavaara-Kiirunavaara AB.

Utskottet

Norrlandsfondens styrelse har i december 1969 avgivit förslag angående fondens fortsatta verksamhet. I remissyttranden över fondens skrivelse har samfällt vitsordats att Norrlandsfondens hittillsvarande verksamhet haft stor betydelse för det norrländska näringslivets utveckling. Inte minst genom att tillhandahålla riskkapital uppges fonden på ett värdefullt sätt ha kompletterat samhällets övriga stödinsatser. Den allmänna bedömningen av fondstyrelsens förslag angående fondens fortsatta verksamhet är genomgående positiv.

I förevarande proposition föreslås en utvidgning av Norrlandsfondens primära uppgifter så till vida att stöd från fonden skall kunna utgå även till andra projekt än sådana som kan hänföras till manufaktureringindustrin. Därigenom avses enligt vad som framgår av statsrådsprotokollet möjligheter ges att stödja utbyggnaden av främst s. k. industriserviceföretag. Villkoret för sådant stöd skall vara att det finns grundad anledning anta att stödet i varje särskilt fall medför bestående sysselsättning för befolkningen i Norrland.

Från samhällets sida har i ökad omfattning den industriella miljöns betydelse för företagets utveckling uppmärksamrats. Norrlandsfondens styrelse har understrukit vikten av att tyngdpunkten i fondens verksamhet förskjuts mot de mer miljöpåverkande delarna av verksamheten. En ytterligare

förstärkning av de utvecklingsstimulerande och företagsinriktade serviceinsatserna för en bättre industriell miljö är enligt departementschefen angelägen. Ansvaret för insatserna, som i första hand avses omfatta utbildning och rådgivning i tekniska, ekonomiska och administrativa frågor samt produktutveckling, prototypfyllverkning och provning, förutsätts främst läggas på statens institut för företagsutveckling, statens provningsanstalt och styrelsen för teknisk utveckling. Verksamheten bör stödjas av Norrlandsfonden som avses få rollen som en regional samordnare av den industriella miljöns främjande i Norrland.

Utskottet finner de synpunkter som utvecklats i propositionen väl motivera den utvidgning av Norrlandsfondens verksamhet som förordats. I detta sammanhang vill utskottet särskilt understryka vikten av samverkan på bred basis mellan de centrala och lokala organ som på olika sätt är engagerade i strävandena att främja den industriella utvecklingen i Norrland. Utgångspunkten måste, som departementschefen angett, därvid vara att samordna befintliga resurser på ett så enkelt och effektivt sätt som möjligt.

I motionerna I: 1138 och II: 1335 har hemställts att riksdagen beslutar att Norrlandsfondens geografiska verksamhetsområde i fortsättningen skall omfatta samtliga fem Norrlandslän. Motionärerna synes mena att ett sådant beslut är erforderligt för att fonden skall kunna stödja projekt även inom Gävleborgs län. Utskottet får med anledning härav erinra om att Stiftelsen Norrlandsfonden enligt sin stadga har till ändamål att främja näringslivets framtida utveckling i Norrland, främst i Norrbottens län. Inga formella hinder föreligger således för Norrlandsfonden att omfatta Gävleborgs län i sin verksamhet. Att så hittills inte skett torde bero på att fondstyrelsen med hänsyn till fondens begränsade ekonomiska tillgångar funnit det nödvändigt att koncentrera verksamheten till de fyra nordligaste länen. Utskottet uppfattar inte avsikten med de uttalanden som gjorts i statsrådsprotokollet avseende de fyra nordligaste länen vara att inskränka fondens nu stadgenliga rätt att stödja projekt i hela Norrland. Enligt utskottets mening bör det även i fortsättningen åligga fondens styrelse att inom givna riktlinjer besluta om fördelningen av de medel som står till fondens disposition. Utskottet — som i och för sig har förståelse för i motionerna framförda synpunkter — anser det inte påkallat att riksdagen gör något särskilt uttalande i denna fråga. Utskottet avstyrker därför motionerna I: 1138 och II: 1335.

Norrlandsfondens styrelse har i sin framställning beräknat att fondens årliga tillskott av statliga medel behöver ökas från nuvarande 15 milj. kr. till lägst 30 milj. kr. Ökningen avses emellertid kunna ske successivt med 5 milj. kr. per år under de tre första åren av den nya verksamhetsperioden. Departementschefen föreslår med hänsyn till den förordade utvidgningen av fondens verksamhet att fonden erhåller ett från 15 milj. kr. till 20 milj. kr. ökat årligt medelstillskott. Eftersom de nya uppgifter fonden föreslås få är ett komplement till den allmänna lokaliseringpolitiken har ökningen i medelstillsdelningen föreslagits ske via budgeten. Kungl. Maj:ts förslag innebär alltså att

Norrlandsfonden för vart och ett av åren 1971—1975 av LKAB:s vinstmedel får 15 milj. kr. och ett förslag om det ytterligare medelstillskott om 5 milj. kr. som erfordras för att det för år 1971 förordade beloppet, 20 milj. kr., skall uppnås avses framläggas i 1971 års budget inom ramen för de lokaliseringpolitiska anslagen.

Utskottet, som vill understryka att den av Kungl. Maj:t angivna totala medelstillskottet för år 1971 överensstämmer med vad fondstyrelsen begärt och vad som påyrkas i motionerna I: 1166 och II: 1369, anser att departementschefen anfört bärande skäl för att medelstillskottet finansieras på i propositionen angivet sätt. Utskottet kan således inte biträda yrkandet i nämnda motioner att medlen i sin helhet anvisas genom avsättningar av statens vinst från LKAB utan tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag.

Vad gäller yrkandet i samma motioner att det årliga tillskottet för åren 1972—1975 skall bestämmas till 25 milj. kr. anser utskottet det självklart att Norrlandsfondens verksamhet måste ses som en integrerad del av den regionalpolitiska stödverksamheten och omfattningen av dess verksamhet vara delvis beroende av det reguljära lokaliseringstödet utbyggnad. Utskottet förutsätter att storleken av fondens över budgeten finansierade medelstillskott årligen prövas under hänsynstagande härtill och till fondens aktuella finansiella ställning. Från denna utgångspunkt finner utskottet det inte lämpligt att riksdagen nu binder ifrågavarande del av Norrlandsfondens årliga tillskott för åren 1972—1975. Motionerna I: 1166 och II: 1369 avstyrks därför i denna del.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen godkänner vad i statsrådsprotokollet förordats rörande inriktningen av Norrlandsfondens verksamhet,

2. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 1166 och II: 1369, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, godkänner de grunder för finansiering av medelstillskott till Norrlandsfonden som förordats i statsrådsprotokollet,

3. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 1166 och II: 1369, nämnda motioner i vad avser medelsanvisningen, godkänner att under en femårsperiod med början år 1971 av vinsten från Luosavaara-Kiirunavaara aktiebolag årligen avsätts 15 milj. kr. till Norrlandsfonden,

4. att riksdagen avslår motionerna I: 1138 och II: 1335.

Stockholm den 12 maj 1970

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Bohman (m), Birger Andersson (s), Rikard Svensson (s), fru Wallentheim (s), herrar Per Jacobsson (fp), Bertil Petersson (s), Bengt Gustavsson (s), Bengtson (cp), Nyman (fp), Hjorth (s), Ottosson (m), Jonsson (s), Thorle Nilsson (s), Lindblad (fp) och Johan Olsson (cp) samt

från a n d r a kammaren: herrar Almgren (s), Mellqvist (s), Eliasson i Sundborn (cp), Bergman (s), Lindholm (s), Enskog (fp), fru Holmberg (s), herrar Blomkvist (s), Andersson i Knäred (cp), Petersson i Gäddvik (m), Dahlgren (cp), Westberg i Ljusdal (fp), Östrand (s), Lindberg (s) och Wennerfors (m).

Reservation

av herr Johan Olsson (cp).